

ПОНЯТТЯ МЕДІАЦІЇ У НОТАРІАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Український нотаріат знаходиться на етапі впровадження нових правових технологій у повсякденну професійну діяльність. Сучасна нотаріальна реформа орієнтується на підвищення ролі нотаріуса в забезпеченні стабільності суспільних відносин, що обумовлює зміни щодо розширення його повноважень. Медіацію законодавчо закріплено як нову функцію нотаріальної діяльності в Україні. Це реальний механізм добровільного врегулювання спору та шлях до примирення між сторонами, що під впливом посередницьких навичок нотаріуса здатний зміцнити їхні відносини. Правовий статус нотаріуса, який є незалежним і неупередженим у своїй діяльності, професійна відповідальність якого гарантована державою, достатньо відповідає характеру медіації. Медіація є новим інститутом для національної правової культури, а практика позасудового врегулювання конфліктів і спорів тільки починає формуватися. Основним кроком на шляху інтеграції інституту в нотаріальну практику є вивчення сутності медіації.

На думку О.О. Кільдюшкіної, медіація у приватно-правових відносинах – це спосіб позасудового вирішення спору за участю посередника (медіатора), який допомагає сторонам цивільного спору проаналізувати конфлікт, щоб вони могли самостійно обрати той варіант вирішення, який відповідає їхнім інтересам і задовольняє їхні основні потреби. В рамках примирної процедури без психологічного загострення обговорюється правова проблема. Присутність медіатора полегшує сторонам процес діалогу, спрямовує їх на узгодження власних інтересів і пошук консенсусу, а змагальність перетворюється на співпрацю [1, с. 279].

У свою чергу С.Т. Йосипенко виділяє два підходи до визначення медіації:

1) концептуальний – визначає медіацію через основні принципи, цілі, завдання процесу за участю медіатора, тобто дає змогу отримати теоретичну картину «ідеальної медіації». Таким чином, медіація розуміється як добровільна, конфіденційна процедура вирішення спору, під час якої нейтральна особа (медіатор) підтримує сторони спору у веденні переговорів з метою досягнення мирової угоди. Концептуальні визначення мають теоретичний характер і дозволяють отримати уявлення

про правильну модель медіації, а не про те, що насправді відбувається під час арбітражного процесу;

2) описовий – визначає медіацію крізь призму практики та дозволяє розкрити зміст конкретного виду чи моделі медіації [2, с. 135].

В адміністративному праві науковці розглядають медіацію як:

– добровільну, конфіденційну процедуру позасудового вирішення конфліктів (спорів), під час якої сторони конфлікту (спору) звертаються за допомогою до третьої сторони (медіатора) з метою досягнення угоди про позасудове вирішення конфлікту, незалежно від того, чи був цей процес ініційований сторонами або запропонований судом [3, с. 154-155];

– позасудову процедуру з вирішення спору між органами державної влади чи органами місцевого самоврядування та приватними особами [4, с. 45].

У кримінальному праві та системі відновного правосуддя медіацію розглядають як форму відновного правосуддя, добровільну процедуру вирішення кримінально-правового конфлікту між потерпілим і підозрюваним/обвинуваченим за сприяння медіатора з метою їх примирення і досягнення згоди щодо відшкодування шкоди, яка була спричинена протиправними діями [5, с. 53].

Отже, обов'язковими елементами медіації є присутність медіатора (третьої незалежної, неупередженої, нейтральної особи, що не є учасником спірних правовідносин), добровільність участі, конфіденційність процесу та спрямованість на вироблення сторонами взаємовигідного спільного рішення щодо спору. Медіацію у нотаріальній діяльності слід розуміти як позасудову процедуру врегулювання конфліктів (спорів) у формі переговорів за участі третьої сторони – нотаріуса-медіатора, який пройшов відповідну підготовку у сфері медіації.

Література

1. Кільдюшкіна О.О. Медіація як засіб захисту цивільних прав: сутність та переваги. *Проблеми цивільного права та процесу*: матеріали наук.-практ. конф. 2010. С. 279-281.

2. Йосипенко С.Т. Медіація – самостійний спосіб вирішення приватно-правових спорів. *Шевченківська весна*: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених. Київ: Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2016. Ч. 1. С. 135-138.

3. Кафарський В.В. Медіація в адміністративному судочинстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 3 (6). С. 152-165.

4. Боженко Н.В. Впровадження медіації в адміністративних судах України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2. Ч. 1. С. 45-48.

5. Глущенко О.А. Поняття, сутність та місце медіації в системі механізмів відновного правосуддя. *Право і Безпека*. 2015. № 2. С. 50-55.